

JURNAL

ПЕNТРȣ РЕSПÎNDIРЕА ШТIIНЦЕЛОР NАТȣРАЛЕ ШI ESAKTE,

în toate класеле.

Pediџeatȣ
de
Пpofesop Doktop Iȣліȣ Барaш.

№ 8. (Anȣл intiiȣ) Бȣкȣpeшtĭ. Февpȣapie 22, 1856.

Konpindepe: Metamopfoseлe insekteлopȣ, apt. I. — Zъnada шi mipakȣлeлe eĭ. — Indostanȣлȣ saȣ India opientaлъ a Mapeĭ-Бpitaniеĭ. — Komȣnikaцiȣnĭ шtiinцifiчe miчĭ.

Metamopfoseлe insekteлopȣ.

Aptikoлȣлȣ I.

Fiлosofȣлȣ antikȣ *Heraclitus* a zisȣ, къ ȣ-niвepsȣлȣ seamънъ кȣ ȣnȣ pîȣ кȣpгъtopȣ aлe къ-pȣia atome neînчetatȣ se skimбъ, кȣ toate къ eлȣ pъmîne totȣ aчeлa. — Asta este o sentinцъ adînкъ кape esпpimъ пpintp'o imaџine попȣларъ o леџe fondamentaлъ a natȣpeĭ. Чine s. e. se ȣitъ astъzĭ ла Дȣnъpe, кpede къ neste zeчe anĭ o вa гъsi totȣ aчeea, dap апa кape кȣpџe a-кȣmȣ înaintea okiлopȣ nostpi, niчĭ mъкapȣ neste o opъ nȣ se вa maĭ afлa în локȣлȣ eĭ, fiindȣ къ pîȣлȣ totȣ de ȣna se afлъ în mișкape. Dintp'ȣnȣ бoбȣ de гpîȣ пȣsȣ în пъmîntȣ, пe ȣpmъ se вopȣ faчe sпiчe de гpîȣ; eatъ o imensъ metamopfosъ saȣ skimбape a кopпȣлȣĭ: dintp'ȣnȣ бoбȣ de гpîȣ s'a fъкȣtȣ o плantъ кȣ mȣлte sпiчe de гpîȣ; asemenea шi dintp'o гindъ вa eшi ȣnȣ apбope mape, ȣnȣ stežapȣ maiestosȣ кȣ pamȣpe, fpȣnze шi fлopĭ! Dap oбsepвat-amȣ aiчĭ вp'ȣnȣ saлtȣ pepede? Oape întp'o zi s'a fъкȣtȣ dintp'o гindъ ȣnȣ stežapȣ? niчĭ de кȣmȣ, къчĭ лȣкpȣpiлe natȣpeĭ nȣ fakȣ saлtȣ; din kontpъ, toatъ esistinцa fiinцeлopȣ, toatъ вieaцa ȣniвepsȣлȣĭ nȣ este aлtȣ nimikȣ de kîtȣ o desвoлtape nesimцitъ, pegȣлatъ, însъ neînчetatъ în aktiвitatea sa.

Aшa dap *Metamopfosa* saȣ skimбapea kopпȣpiлopȣ este o леџe fȣndamentaлъ a natȣpeĭ; totȣ лȣкpȣлȣ чe esistъ, esistъ nȣmaĭ пe temeiȣлȣ aчesteĭ леџĭ; niчĭ o fiinцъ matepiaлъ nȣ pemîne

ȣnȣ minȣtȣ мъкарȣ întр'o poziцiȣne neskimбatъ.

Întр'adeвърȣ este o пȣtere misteрioasъ, маре, diвinъ, askȣnsъ în natȣръ шi каре îmпinџe a manifesta neînчetatȣ формеле челе нȣоĭ але fiinџелорȣ, a nimiчi лȣкрърĭ че esistъ шi a пȣне în локȣ-ĭ алтȣлȣ каре n'a fostȣ; aчestȣ прочесȣ немърџinitȣ, aчeastъ лȣкраре neînчetatъ în dъръпъnаре шi рефачере, a datȣ окаsiȣnea ла маĭ мȣлте sentinџе filosofiче foaрte adînчĭ; аша filosofiĭ antiчĭ аȣ zisȣ къ moaрtea e tatълȣ вieцеĭ; adeкъ къ, ка съ easъ o формъ нȣоъ de fiinџе, треБȣе маĭ întîiȣ съ se dъраме чea векiъ. Asta este шi adînкȣлȣ simџȣ алȣ faБȣлеĭ mitoлоџiче пentрȣ *Saturnu* каре 'шĭ мъnînкъ копiĭ; aчeasta ва съ zikъ къ *timпȣлȣ* (Satȣрнȣ este zeitatea шi simБолȣлȣ timпȣлȣĭ), nimiчeште toate fiinџеле карĭ аȣ eшitȣ din sînȣлȣ съȣ, adeкъ каре s'a пъsкȣtȣ eаръшĭ în timпȣ. Mitoлоџiea Indianiлорȣ каре ворБеште de *Брама* (zeitate infinitъ, sȣпремъ) ла каре sîntȣ sȣпȣшĭ *Вiшнȣ* (пrinчiпȣлȣ dъръпъtорȣ) шi *Шiван* (пrinчiпȣлȣ репаратoрȣ) eаръшĭ копrinde aчeastъ idee adînкъ de пȣterea креatорȣлȣĭ infinitȣ, каре se manifestъ (apаrъ) în natȣръ прin neînчetatъ лȣкраре de nimiчiре шi de репараре.

Aчeastъ skimБаре saȣ metamoрфоse регȣлate, de шi se apаrъ ла toate fiinџеле oрганiче, adeкъ ла animale ка шi ла пlante, însъ în челȣ маĭ маре градȣ o гъsimȣ ла animaле. Апоĭ ла animaлеле sȣпeрioаре вiвiпаре, карĭ naskȣ пȣĭ вiĭ, rata desвoлtaцi în toate oрганеле лорȣ, metamoрfosa totȣ нȣ e аша de маре шi de вiziвiлъ ка ла animaлеле oвiпаре, adeкъ карĭ нȣ naskȣ пȣiĭ лорȣ вiĭ чi din oaъ. Întр'adeвърȣ че маре шi imensъ difeрinцъ este întре ȣнȣ oȣ шi o гъinъ! Oȣлȣ este ȣнȣ лȣкрȣ moртȣ шi гъina este вiъ, кȣ simџiре, кȣ miшкаре; шi кȣ toate aчestea гъina вiъ a eшitȣ din oȣлȣ aчeла neînsȣфлецitȣ нȣмаĭ прin mizлокȣлȣ кълдȣреĭ. În Eџinтȣ se пȣнȣ miĭ de oaъ în niште кȣntoaре Бine înкълzite шi neste кîte-ва zile esȣ пȣiĭ de гъinъ! Апоĭ съ sпарџемȣ ȣнȣ oȣ, oаре o съ гъsimȣ аколо вр'o ȣрмъ de капȣ, de пiчioаре saȣ de аpiпĭ? Арȣ пȣtea орĭ че filosofȣ din лȣме съ ne dea o esпликацiȣне кȣм a fostȣ askȣnsȣ în oȣ fiinџа гъineĭ? Кȣм a eшitȣ dintр'ȣнȣ лȣкрȣ atîtȣ de simплȣ ка oȣлȣ, o fiinцъ atîtȣ de компликатъ, компȣsъ dintр'atîta мȣлцime de oрганe прекȣмȣ e гъina вiъ? Nimeнĭ шi нiчĭ o datъ! Asta ne шi adȣче aminte къ în temплеле пъгiniлорȣ векi, natȣра a fostȣ пресentatъ sȣБ fiгȣра ȣнеĭ statȣe femeeштĭ нȣмitъ *Isisȣ*, a кърia faцъ a fostȣ aкопеritъ кȣ ȣнȣ вълȣ; sȣБ statȣe a fostȣ skrisȣ: „Niчĭ o mînъ omeneaskъ n'a рidiкatȣ вълȣлȣ meȣ!“

Noĭ fisiчĭ, filosofĭ, saпienцĭ din лȣminatȣлȣ sekoлȣ алȣ 19-леа, кȣ toate прогреселе некрезȣte каре амȣ фъкȣтȣ în toate штiinџеле natȣрале, totȣ sîntemȣ înкъ deпаrte, шi foaрte deпаrte d'a пȣtea кȣteza a întра în adînчimea misteрелорȣ natȣреĭ! Кȣ toatъ штiinџа noastръ, шi акȣмȣ stъмȣ кȣ oкiĭ înкременiцĭ înaintea aчesteĭ fiгȣрĭ antiче înвелitъ a zeitъцiĭ *Isisȣ*, фъръ a ne пȣtea Бȣкȣра d'a пrivi d'апроапе fisionomiea eĭ. Dintре toate animaлеле, metamoрфоселе челе маĭ пeрфекte шi челе маĭ miраkȣлoase ле гъsimȣ ла *Insekte*. Se веde къ natȣра a aлесȣ aчeastъ кlasъ mikъ a fiinцелорȣ însȣфлецite, sпре a se aръta în toatъ stрълȣчiреa пȣteрiĭ saле. Aчeste metamoрфосе sîntȣ atîtȣ de inteресantе, în кîtȣ sokoteskȣ къ орĭ чiне o съ aiБъ плъчере a aȣzi aiчĭ чева despre dînsele.

Чea маĭ маре parte a inseкteлорȣ, кîndȣ esȣ din oȣъ, нȣ seamъnъ нiчĭ кȣ пъrinцiĭ лорȣ, нiчĭ кȣ aчeea че аȣ a deвеni еле *маĭ пе ȣрмъ*, шi sîntȣ sȣпȣse ла niште skimБърĭ foaрte марĭ пînъ ажȣнгȣ în stаrea лорȣ пeрфектъ шi desвoлtatъ; aчeste skimБърĭ sîntȣ маĭ кȣ seamъ кȣноskȣte în istoрiea natȣралъ sȣБ нȣmiре de *Metamoрфосе*.

Metamoрфоселе inseкteлорȣ se факȣ în цeнере прin treĭ пeрioаде, adeкъ: пeрioda *ларвеĭ*, пeрioda *nimfeĭ* (БоБȣлȣĭ) шi пeрioda finaлъ, *desвoлtatъ*, a inseкteĭ *пeрфекte*.

Dar aчeste metamoрфосе нȣ sîntȣ totȣ de ȣна atîtȣ de марĭ ла toate inseкteле, fiindȣ къ ȣнеле atîtȣ se skimБъ, în кîtȣ нȣмаĭ sîntȣ de кȣnoskȣtȣ, пе кîndȣ ла alteле, aчeste metamoрфосе нȣ sîntȣ алтȣ nimikȣ de кîtȣ крештереа aрiпiлорȣ каре аȣ лiпsitȣ пînъ акȣмȣ; de aчeea natȣралiстiĭ ле îmпartȣ în *metamoрфосе компlекte* шi în *metamoрфосе inкомплекte*.

Inseкteле челе кȣ metamoрфосе компlекte, totȣ de ȣна аȣ фoрма ȣнорȣ вермĭ кîndȣ esȣ din oȣъ, шi în aчeastъ формъ se нȣmeskȣ *ларве*;

atȣnчї корпȣлȣ ле este лȣнгȣ, moaле, desпър-цitȣ în treї-sпре-zече anеле desпърцite ȣнȣлȣ de алtȣлȣ; окiї ле sîntȣ simпli, ба înкъ de mȣлte орї ле лipsesкȣ кȣ totȣлȣ.—Dȣпе че аȣ ръmasȣ кîtȣ-ва timпȣ în ачеаstъ поziцiȣne шi аȣ шi пе-trекȣtȣ mȣлte skimбърї, atȣnчї ле înчепе а кре-шte aripiле пе sȣб пеле, шi dȣпе ачеаsta intrъ în пеrioada nimfeї. În toatъ ачеаstъ а доȣа пе-riодъ а вieцeї лорȣ, adeкъ în toatъ starea de nimfe remînȣ ачеste animaле кȣrioase фъръ mîn-kare шi trъesкȣ фъръ нȣtrimîntȣ. Нелеа каре е-ле о пердȣ акȣmȣ, se ȣsȣкъ шi se skimбъ întр'ȣнȣ фелȣ de коажъ овалъ (în форma ȣнȣї оȣ), astȣ-natъ прetȣtindenea în каре se афлъ insekta. Sîntȣ ȣнеле insekte акърора гогоашъ seamънъ кȣ фа-шеле ȣнȣї копiлȣ. Dар пе кîndȣ insekteле sîntȣ înкъ în пеrioada de ларве, прin о нȣоъ лȣкраре instinktivъ, îшї прегътеsкȣ ȣнȣ акоперimȣ пentrȣ о mаре пеrioadъ а вieцeї лорȣ de nimфъ, însъ ачеstȣ акоперimȣ îлȣ факȣ din niшte fire de mъ-tase каре ле skotȣ din гȣра лорȣ. Dȣпе че in-sekta s'a акоперitȣ пretȣtindenea, atȣnчї îшї în-чепе misterioasa sa desволtаре. Органеле saле челе din întrȣ se moaiъ, шi înчetȣ înчetȣ înчепȣ а-шї лȣа форma кȣ каре ва remînea, eшindȣ-ї de sȣб пеле шi statornicindȣ-se în партеа кор-пȣлȣї ȣnde trебȣе sъ remîiъ. Dȣпе че s'a sfîr-шitȣ ачеаstъ mаре skimбаре, insekta îшї леапъ-дъ maska sa, îшї întinde aripiле шi ese ка о insекtъ перfекtъ.

Eatъ *metamorfosa чеа maї комплектъ*. Din-tр'ȣнȣ верme miserабiлȣ каре se tîраште пе пъ-mîntȣ, s'a фъкȣtȣ о fiinцъ перfекtъ, strълȣчitъ, în-zestratъ кȣ aripiї каре ле resfiръ sбȣрîndȣ sȣб болta seninъ а черȣлȣї. Апоi шi кiарȣ misiȣnea чеа imпortantъ de пеrпetȣarea neamȣлȣї (speцeї) каре se ȣrmeazъ прin împreȣnarea sekselорȣ, еар нȣmaї insekta перfекtъ este în starе а о фаче; нiчї ларва, нiчї nimfa нȣ se împreȣнъ, нȣmaї insekta перfекtъ, mȣлtȣ saȣ пȣцinȣ dȣпе че а eшitȣ din гогоашъ, se împreȣнъ кȣ seksȣлȣ челȣ-л-алtȣ; femeла îndatъ пȣне оȣъ шi îndatъ morȣ: 'шї-аȣ фъкȣtȣ misiȣnea лорȣ, Natȣра нȣ maї аре trебȣinцъ de dînшiї.

Zъпada шi mirакȣлеле eї.

Kîndȣ minȣniле se întîmплъ în toate ziлеле, нȣ maї sîntȣ minȣnї, ziче ȣнȣ провербȣ: ачеаsta о пȣtemȣ апliка ла zъпадъ. Kîndȣ ȣнȣ лȣкрȣ а înчetatȣ а esчita simцȣriле noastre кȣrioase dȣ-пе лȣкрȣрї нȣої, atȣnчї нiчї нȣ maї este în sta-ре а fiksa atenцiȣnea gîndȣriлорȣ noastre шi а пердȣtȣ totȣ interesȣлȣ пentrȣ noї; нȣ maї este admirабiлȣ, нȣ maї este mirакȣлоsȣ. Kȣ toate ачеstea mȣлte лȣкрȣрї foarte обiчнȣite, foarte kotidiene sîntȣ лȣкрȣриле челе maї admirабiле, шi mȣлte лȣкрȣрї карї ле кълкъmȣ în toate zi-леле кȣ пiчioareле noastre, sîntȣ maї misteri-oase шi maї mirакȣлoase de кîtȣ алte лȣкрȣрї карї rарȣ ni se înфъцiшеазъ ла о depъrtаре ma-re шi нȣmaї пentrȣ foarte пȣцinȣ timпȣ. Kîndȣ înчепînd toamna, каde întîiaш-datъ zъпадъ шi копiiї se бȣкȣръ шi admiръ фȣлцiї de zъпадъ карї кадȣ din черȣ, пе кîndȣ oamenii adȣлцї нiчї нȣ iaȣ în бъ-gаре de seamъ, кîtȣ de пȣцinȣ sîntȣ într'adeвър ачешtї oamenї adȣлцї карї шtiȣ къ ачешtї фȣлцї de zъпадъ sîntȣ плinї de misterii mirакȣлoase карї нiчї о înцeлenчiȣne omeneaskъ нȣ ле-а е-sпlikatȣ пînъ акȣmȣ?

Zъпada н'аре пentrȣ toцї oamenii ачееашї валоаре; къчї *пentrȣ поetȣ zъпada este îmбръ-къmintea de сърбътоаре а iernii*, пentrȣ agri-кȣлtорȣлȣ практiкȣ zъпada este протекtорȣлȣ se-minцелорȣ пȣse în пъmîntȣ în toamna treкȣtъ; пentrȣ локȣitorii de demerte în църиле frigȣroa-se, zъпada este кîte о datъ ȣнȣ demonȣ îngrozi-torȣ каре adȣче moarte шi препъdire кîndȣ bine însoцitъ кȣ вîntȣ tаре шi рече (крiвъцȣ), кîndȣ atȣnчї mȣнцї de zъпадъ îngroапъ sate întreцї кȣ локȣitorii лорȣ sȣб гръmeziле лорȣ апъsъtоаре. Dар ла локȣitorї de църї mȣntoase zъпada este о mаре înkomoditate, къчї se гръmъdeшte пе а-коперiшеле каселорȣ шi înaintea ȣшiлорȣ шi ferestрелорȣ, шi ameninцъ astȣ-фелȣ ка sъ sпар-гъ kasa înkizîndȣ-о de toate пърциле, în кîtȣ sъ нȣ поаtъ nimenea sъ easъ dintр'însa; апоi пе вîрфȣриле ачеstорȣ mȣнцї înaлцї se афлъ о zъпадъ eternъ; fiъ-каре atomȣ de zъпадъ аре аколо о

вірstъ аша de mape кitȣ ші лȣmea, ші кіndȣ ва вені прімъвара, зъпада se ва погорî din înълцimea мȣнцiлорȣ ла вале formîndȣ niште пътецi (avalanches) pedȣstaбiлi карi пе дрȣмȣлȣ лорȣ sdробeskȣ оаменi ші animale, касе ші sate întреџi, în fine, орi че гъseskȣ în дрȣмȣлȣ лорȣ, în кitȣ deвine foapte sȣпърътоаре; апоi în църіле поларе пъмîntȣлȣ este акоперitȣ кȣ грътезi de ачеаstъ пȣлбере înгiъцатъ, în кitȣ пiчiорȣлȣ кълъtорȣлȣi съ кȣфȣndъ în asemenea грътезi ші нȣ поate съ înainteze; дар ші în каселе оаменiлорȣ întръ прin кръпътȣреле ȣшiлорȣ, se пȣне пе natȣріле лорȣ ші батъмъ окiї ші плъмîнiї локȣitорiлорȣ дȣпе ла полȣрi. Кindȣ џерȣлȣ поларȣ se мikшореазъ чева, atȣnчi ачеле карi s'аȣ formatȣ sȣsȣ în atmosferъ, se лiнeskȣ ȣнȣ de алтȣ ші formeазъ niште stеле мiчi înгiъцaтe ші foapte регȣлаte în forma лор, авîndȣ маi totȣ de ȣна шeasе разе (аша: *).

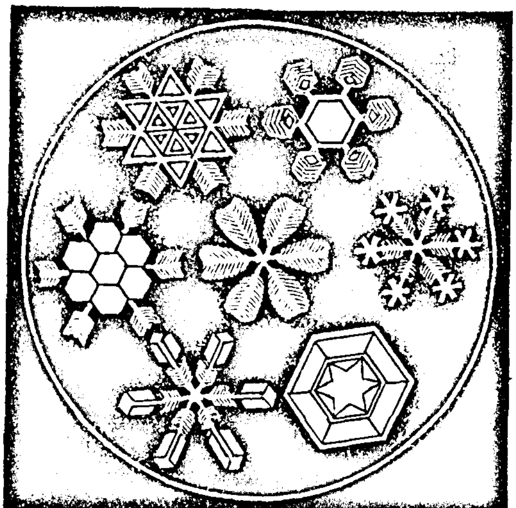
Пȣterea креatoapе a natȣреi нȣ е нiчi о datъ în репаȣsȣ, fiъ мъкарȣ ші ieapna кîndȣ плантеле s'аȣ desбръкатȣ de вердеаца лорȣ, пар' къ sîntȣ moapte, ші кîndȣ чеа маi маре napte de animale кадȣ întр'ȣнȣ somnȣ летарџікȣ, ші neaktiвȣ; Natȣра е totȣ de ȣна aktiвъ. Съ еşimȣ întр'о dimineaцъ кîndȣ е џерȣ tape афаръ, съ лȣъмȣ ȣнȣ паiȣ de гріȣ каре а ръмасȣ пе кîmпȣ ші не вомȣ înkpedinцa despре aчеasta; adeкъ ведемȣ къ aчестȣ паiȣ este înгiъцatȣ, дар ȣitîndȣне маi бiне о съ ведемȣ къ е акоперitȣ кȣ тъблiце мiчi колцоpate fъкȣte ка niште stеле мiчi, saȣ кȣ fipe tpiȣнгiȣлаpe, ші toate aчесте тъблiце, stеле ші fipe sîntȣ totȣ de ȣна îмпреȣнate кîte 3, 6, 12, îмпреȣнîndȣse în ȣнгiȣрi konstante de 60^0 saȣ 120^0. Eatъ о регȣлаpitate admipaбiлъ!

Маi nainte кiарȣ кȣ 250 de anі, bestitȣлȣ astponomȣ Keppler, каре а гъsitȣ лецiле ȣniверsȣлȣi, каре а deskoперitȣ регȣлаpitatea admipaбiлъ în miшkъріле корпȣрiлорȣ череşтi, aчестȣ Кеплер a обsерватȣ къ fȣлцii de зъпадъ, de ші аȣ fелȣрiмi de fopme кîndȣ кадȣ, дар аȣ totȣ de ȣна fopme регȣлаpe. Atȣnчi însъ nimenі н'а бъгатȣ de seamъ ла aчеаstъ îмпреџiȣрape пînъ în timпȣлȣ nostpȣ кȣndȣ mapiniерȣлȣ Англезȣ *Scoresby*, каре întорkîndȣ-se din църіле поларе, ȣnde мерsese пеntрȣ prinderea Балепелорȣ, а adȣsȣ кȣ sine niште desemne de difepite fopme de зъпадъ каре se афлъ прin църіле поларе. În алътȣрata figȣръ ведемȣ în чепtрȣ fopma kristalinъ обiчнȣitъ a fȣлцiлорȣ de зъпадъ дȣпе ла noї (търiцi прin soape saȣ окianȣ), дар îмпреџiȣрȣлȣ ачестеi fopme se вьдȣ ȣнеле fopme de kristale din зъпада поларъ дȣпе desemnеле нȣмitȣлȣi Англезȣ. Дар sȣte de fopme de kristale але зъпезii sîntȣ кȣнoskȣte акȣмȣ. A fostȣ о глорiе пеntрȣ штiinца noastpъ modepnъ къ а черчетатȣ ші а гъsitȣ ші în aчесте diверse fopme але зъпезеi, o fopmъ примiтiвъ, din каре toate челе-л-алте se tpагȣ, întокмаi ка minералогȣлȣ, вьзîndȣ о пеatpъ kristaлisatъ în difepite fopme, штiе съ deskoпере каре este fopma primitiвъ din каре se tpагȣ toate aчесте fopme sekondape; аша дар а гъsitȣ къ пеntрȣ kristалеле зъпезеi, fopma primitiвъ este чеа esагональ, adeкъ stiлпȣ кȣ шease колцȣрi регȣлаte ші екваle.

Дар mipaкȣлȣлȣ зъпезеi нȣ е нȣмаi регȣлаpitatea fopмелорȣ sале kristaline, чi ші модȣлȣ дȣпе каре se fopmeазъ aчесте kristaле. Întр'adевърȣ ла fopmapea kristaлелорȣ зъпезеi нȣ пȣtemȣ asista; ле гъsimȣ totȣ de ȣна rata, fъкȣte, дар кîndȣ обsервъмȣ кȣ mikposkoпȣлȣ în mînъ fopmapea алторȣ kristaле, ведем adевърateле mipaкȣле але natȣреi! — În momentȣлȣ dintiiȣ нȣ ведемȣ în mikposkoпȣ алтȣ nimikȣ de кitȣ ȣнȣ opizontȣ лimпеde ші tpansпаpentȣ, atȣнчi fлȣidȣлȣ е înкъ лimnede ші аposȣ, дар îndatъ opizontȣлȣ пар' къ а înвiatȣ, ші din toate пȣnkteле ведемȣ корпȣріле бiне лimnede, абia віziбiле, fȣцindȣ кȣ о маре iȣцеалъ кътре ȣнȣ пȣnktȣ principaлȣ, spre а se îmпреȣна аколо ші а fopma ȣнȣ înчепȣtȣ de kristaлȣ; aчестȣ прочесȣ de fopmape, че пȣtemȣ съ zічемȣ de креацiȣнеа ȣнȣi корпȣ noȣ, se ȣрмеазъ totȣ мереȣ; în fiъ-каре momentȣ kristaлȣлȣ каре se fopmeазъ акȣm, apatъ алте fopme, ші аша fаче о мȣлцimе de tpansiцiȣнi din fopмъ în fopмъ пînъ кîndȣ ажȣнце ла fopma sa finалъ ші перfектъ; atȣнчi eapъ ȣнȣ репаȣsȣ маре se înfъцiшeазъ în opizontȣлȣ mikposkoпȣлȣi; лȣкрареа креацiȣнеi s'a sfîpшitȣ, акȣмȣ е репаȣsȣ, Sабатȣ, каре віне дȣпе креацiȣне. Aчестȣ прочесȣ, пînъ ла ȣнȣ градȣ пȣtemȣ съ'лȣ обsервъмȣ ші ла цеамȣріле fеpestpелорȣ noastpе ieapna кîndȣ е џерȣ афаръ. Ла înчепȣtȣ ведемȣ нȣмаi

ка о брȣтъ saȣ певѣле пȣindȣse пе цеатȣлȣ лimпеde, апоі într'ȣпȣ minȣtȣ пар' къ ȣпȣ пiktорȣ inвiziбiлȣ a desemnatȣ пе цеатъ о пъdȣре de арборї de брadȣ шi кȣ о акȣратецъ admiрабiлъ!

Апоі kîndȣ d'ачi înainte вомȣ ведea о вiжелie кȣ ninsoape, kîte difepite miшкърї, kîte комплiкate прочесе креatiве пȣ не ва adȣче aminte! Kîndȣ ieapna a învetatȣ a лȣкра пȣtepiле креatiве шi misteрioase карї înвieazъ вара kîmпȣлȣ, карї daȣ simцiрї ла atîtea animaле шi креatȣре, atîtорȣ плante, atȣпчї aчеste пȣtepї пласtiче, adopmite în domenȣлȣ органiкȣ (плante шi animaле) se deшteaптъ în domenȣлȣ inopганiкȣ (minepaле); гiaцa mi зъпada пȣ е amорцiрea апеї, чi din контра о лȣкраре поъ a еї; kîndȣ апа înгiaцъ, întinde волȣmȣлȣ еї (de ачеа крапъ о stiклъ împлȣтъ кȣ апъ de кȣ seapa шi пȣсъ afаръ ieapna пînъ dimineaцa kîndȣ апа din întpȣ a înгieцatȣ), апоі орї че корпȣ întinzîndȣ-se dъ ȣпȣ semnȣ поȣ de пȣtере шi de акцiȣne, dap пȣ пȣmaї stiкла, чi шi kiарȣ петре марї шi stînчї din mape, este în

Fълцї de зъпadъ.

stаре гiaцa a ле spapџe kîndȣ se formeazъ în кръпътȣрiле лорȣ. În контра леџеї џенераle къ корпȣрiле solide ръчindȣse, se mikшореазъ. апа каре înгieaцъ, din контра se întinde maї mȣлtȣ, фъкîndȣ-se maї ȣшоаръ шi înoatъ песте апа fлȣidъ! Шi asta a fostȣ о лȣкраре провеdinцiалъ: daка гiaцa арȣ fi fostȣ *maї грea de* kîtȣ апа fлȣidъ, арȣ fi къзȣtȣ пînъ ла fȣndȣрiле рîȣрiлорȣ, прin ȣрmаре рîȣрiле челе maї марї шi челе maї adînчї арȣ fi înгiъцatȣ пînъ în fȣndȣ, апоі пiчї soapeле de Іȣлie п'арȣ fi пȣtȣtȣ atȣпчї съ ле desгiъце. Апоі че арȣ fi devenitȣ пъmîntȣлȣ кȣ toate креaцiȣпiле saле admiрабiле de оаmeni, de animaле шi de плante, фъръ апъ fлȣidъ! Toate aчеste кваліtъцї fакȣ ка зъпada съ fiъ ȣпȣ fenomenȣ natȣралȣ foapte imposantȣ, dap пȣ este printr'aчеasta вр'ȣпȣ лȣкрȣ admiрабiлȣ, fрȣmosȣ шi miракȣлоsȣ, чi admiрaцiȣпea зъпеziї konsistъ în fiъ-каре din atome saȣ fълцї de зъпadъ; aiчї sîntȣ miракȣле, aiчї misteрie: че este aчеstȣ fȣлгȣ de зъпadъ? de ȣnde вine? ȣnde шi кȣmȣ e пъsкȣtȣ?

Ȣпiї кȣрîndȣ daȣ ȣпȣ respȣпsȣ ла întреваpea: de ȣnde вine зъпada? Еї zikȣ, кȣ ȣпȣ кȣвîntȣ къ din плоае se fаче ieapna зъпadъ. Аша este, adeкъ kîndȣ înцелеџетȣ кȣ aчеstȣ respȣпsȣ къ în локȣлȣ плоiї kade ieapna зъпadъ din atmosfеръ (аерȣ); dap daкъ înцелеџе чiпе-ва кȣ aчеstȣ respȣпsȣ, къ орї че пiкътȣръ de плоаie ieapna înгiaцъ шi se skimбъ într'ȣпȣ fȣлгȣ de зъпadъ, ва греши; къчї ка шi плоаea вара аша шi зъпada ieapna kade dpeптȣ din пȣорї, într'ȣпȣ кȣвîntȣ *прекȣm аветȣ* вара în аерȣ пȣорї de плоае, аша аветȣ шi ieapna пȣорї de зъпadъ.

Пentpȣ formapea зъпезеї în аерȣ sîntȣ черȣte ка кондiцiȣпiле челе maї печеsapiї ȣпȣ аерȣ рече каре sȣfлъ într'о stpatъ de atmosfеръ înкъркatъ кȣ абȣрї de апъ saȣ шi ȣпȣ аерȣ *maї калdȣ*, dap ȣmedȣ, каре sȣfлъ într'о stpatъ de аерȣ рече шi seкȣ. Printr'aчеastъ împреџiȣрape пȣtemȣ съ пе esплiкъmȣ de че ла omȣлȣ de pîndȣ ninsoapea апȣпцъ орї înкълziрea аерȣлȣї saȣ moiпъ, kîndȣ fȣsese пînъ ачi ȣпȣ џерȣ ȣsкatȣ *шi* tape, saȣ къ апȣпцъ fpiгȣ, kîndȣ a плоatȣ шi îndatъ înчепе съ пiнгъ. Într'adeвърȣ totȣ de ȣпа ла formapea зъпезiї тревȣе съ intpe о stpatъ поъ de аерȣ, fiъ *maї* fpiгȣроasъ, fiъ maї кълdȣроasъ întpe челе esistante пînъ акȣmȣ. Kîndȣ e џерȣ tape, atȣпчї пȣ se afлъ абȣрї de апъ în atmosfеръ, прin ȣрmаре пȣ поate съ *пiнгъ* шi e seninȣ, апоі пȣцiнi абȣрї de апъ карї se гъseskȣ atȣпчї în atmosfеръ înгiaцъ шi formeazъ ка пiште ache foapte miчї saȣ ка пȣлбереа de пiкътȣрї foapte miчї înгiъцate карї ле вedemȣ kîte о datъ dimineaцa лȣчindȣ în pazeле soapeлȣї, пар' къ e о пȣлбере de diamantȣ pisinitъ în аерȣ шi лȣчindȣ de лȣmina soapeлȣї каре ле лȣmineazъ. În църіле пȣse maї мȣлtȣ кътре пордȣ, aчеastъ пȣл-

вере înгheцатъ în аерȣ se îmълцеще întp'atîtȣ în кîtȣ аерȣлȣ пар' къ se împле кȣ о плоае în-гheцатъ ші вîntȣлȣ арънкъ аколо ачeste кpistале мічі de гіацъ în фаца оаменілорȣ.

Indostanȣлȣ saȣ India opientalъ a Мареі-Бpitaniеі.

Indostanȣлȣ saȣ India opientalъ, ачeastъ царъ каре е акȣмȣ ваzа пȣtepeї Англіеї; ачeastъ пeninsȣлъ d'o мърime ка а Еȣропеї, ȣnde perнȣлȣ вецetaлȣ ші animaлȣ аȣ продȣsȣ обіектеле челе maї прецȣite saȣ челе maї mipaкȣлоase; ȣnde локȣeskȣ sȣte de milioane de oamenї adȣнaцї din diфеpite pase ші реліціі maї din toate пърціле пъmîntȣлȣї în кîtȣ Indostanȣлȣ seamънъ кȣ ȣnȣ Базарȣ (tîprȣ) immensȣ, ȣnde totȣ ценȣлȣ ȣmanȣ îші dъ ȣnȣ rendez-vous spe a se îmбогъцi de продȣктеле прeчіоase карї пъmîntȣлȣ прокȣръ аколо oamenілорȣ; ачeastъ царъ a fostȣ мȣлtȣ timпȣ фоapte пȣцinȣ кȣnoskȣtъ în рапортȣлȣ полiтiкȣ ші sочіалȣ пеntpȣ Еȣропенї, ші tokmaї în sekoлȣлȣ nostpȣ ȣnii din воіацiopї, mai кȣ seamъ Англеsi аȣ îнченȣtȣ a pidiка вълȣлȣ misteposȣ каре а акоперitȣ ачeastъ царъ фавȣлоasъ, плinъ de monstpȣositъцї фisiче, полiтiче ші sочiале. În анȣлȣ трекȣtȣ a eшitȣ în Цермania о карte фоapte intepesantъ despe попȣлї, реліціі ші stъpї sочiале în Indostanȣ, компȣsъ de ȣnȣ воіацiopȣ pesпектаbiлȣ, D. Graul, dipektopȣлȣ misiȣneї Еванцелiче din Лipska. Noї вomȣ копia aiчї пеntpȣ лектopiї nostpiї кîte-ва din пацinele ачestȣї опȣ.

Despe sekta Парsiлорȣ din India, ziче D. Graul: Парsiї saȣ adopatopiї фокȣлȣї, ачeшті oamenї peфȣцiцї din Пеpsia ші Аравia în Indostanȣ în sekoлȣлȣ алȣ 7-леа, фopmeazъ акȣмȣ о kastъ de oamenї вогацї ші пȣtepniчї în Бомбаї (капitaла Indo-Бpitanікъ); ȣniї sîntȣ samsapї ші аȣ кîштiratȣ капitaле mapї ppintp'ачeastъ окȣпaцiȣne. Amȣ fostȣ, ziче елȣ, inвitatȣ ла ȣnȣ Парsȣ вогатȣ. Oteлȣлȣ лȣї epa somptȣosȣ, плinȣ de лȣksȣ ка oteлеле лорzilopȣ din Лondpa; ла masъ amȣ вьzȣtȣ къ n'a пȣsȣ mîna пе о вȣкатъ каре se afлa întp'o фapфȣpie de порцеланȣ, niчї n'a цinȣtȣ кȣ mîna гоалъ пахарȣлȣ кȣ шампаniea, кьчї порцеланȣлȣ ші stikla sîntȣ фъкȣte pрin лȣкрареа фокȣлȣї, апої ȣнȣ Парsȣ реліціоsȣ нȣ tpeбȣе sъ цiiъ în mînъ обіекте лȣкрate prin фокȣ, diвinitatea sa. De ачееа a înвелitȣ пахарȣлȣ de stikлъ întp'o пȣnгъ de mътase ші ama a вьȣtȣ. Ziоа Парsiї adopeazъ soapеле ші ноаптеа лȣnа ші stелеле; dap кîndȣ seapa întpъ în касъ ші веde лампа аprinsъ, se înкinъ ла флакъра лампеї. Кîndȣ mopȣ, atȣnчї adȣnъ корпȣріле лорȣ întp'ȣnȣ tȣpnȣ каре н'аре акоперішȣ, чі е deskisȣ sȣsȣ, аколо ле depȣnȣ ка sъ фiъ mînкate de пaseріле ръпitoape, кьчї zікȣ еї: sînȣлȣ пъmîntȣлȣї е sакрȣ ші нȣ tpeбȣe mînжitȣ кȣ ȣnȣ kadavepȣ în пȣtpeziчiȣne, de ачееа нȣ îngpoаnъ пе mopцiї лорȣ. — Ле плаче sъ кîntiцe мȣлцї вanї, dap sîntȣ ші фоapte лiвералї. Ȣнȣлȣ аnȣme *Jamatchi* а dъpȣitȣ diфepiteлорȣ skoале ші алте ашезъminte пȣвліче în India, апpоапе о жȣmъtate milionȣ de галвенї. Реціна Вiktopia л'a нȣmitȣ, dpentȣ ръsплъtipe, кавалерȣ алȣ ȣnȣї opdinȣ stimatȣ.

Despe kastеле (tpeпte de oamenї) Indienілорȣ, ziче aȣtopȣлȣ: аȣ ръmasȣ ші акȣмȣ ȣpme de tpeї kaste antiче але Indienілорȣ, adeкъ *Брamînї* (xodцї saȣ попї), *Ktшatpia* (soлdaцї) ші *Sȣdpa* (плȣгарї). Ȣнȣ Брamînȣ este npiвitȣ ла еї ка „ȣnȣ Dȣmnezeȣ пе пъmîntȣ.“ Елȣ tpeбȣе sъ обsepвe о мȣлцime de чеpemonii peліцioase ка sъ ръmiiъ totȣ de ȣna „кȣpatȣ“ ші „nemînжitȣ.“ Кîndȣ ȣnȣ Sȣdpa se апpопie de dînsȣлȣ ла 6 пашї, se sokoteшte mînжitȣ; asemenea ші кîndȣ о фемее каре аре sopokȣ ші s'апpопiatȣ de dînsȣлȣ ла 12 пашї; апоі кîndȣ ȣnȣ Паpia (sклавȣ) s'a апpопiatȣ de dînsȣлȣ ла 64 de пашї, еаръ 'л-а mînжitȣ; кiapȣ ші апропiepea Еȣропенілорȣ mînжеште atmosfepa în каpe tpъеште ȣnȣ Брamînȣ. De ачееа papȣ вinȣ din локȣріле лорȣ petpase ла Бомбаї ȣnde е аdȣпътъръ de toate фелȣріле de oamenї; însъ Бpaminii вогацї кîndȣ вinȣ аколо, tpimitȣ înainteле пе sepвitopiї лорȣ карї stpiгъ пе ȣліцъ ка sъ se абатъ din dpȣmȣ opї чine ва фi, кьчї ȣnȣ Бpaminȣ е sъ tpeакъ ші sъ нȣ se mînжеаskъ. Ла kasta Брamînілорȣ гъsimȣ ȣnȣ фелȣ de maiopatȣ,

прекȣm se гъсеште пентрȣ ноблецъ în ȣнеле църі Еȣропене; adекъ нȣмаї fiiлȣ челȣ maї mape поate съ se însoape, пе кîndȣ чеї-л-алцї tръeskȣ кȣ femeiле лорȣ în конкȣбinatȣ ші копiiї лорȣ нȣ sîntȣ леџitimї. Dap врîndȣ a împiedeка ка Браminȣлȣ съ нȣ fакъ мȣлцї копiї, de ачеea dȣпе леџе, dȣлчеаца imeneȣлȣї se мърџinеште ла Браminȣ нȣмаї пентрȣ чінчї zile (saȣ maї біне чінчї ноnцї) dintiiȣ; însъ ачеаstъ леџе нȣ е обsерватъ *претȣtindeni*. *Леџiле Браminiлорȣ* ші în алte пȣнкtе нȣ sîntȣ favopaбiле пентрȣ damеле Браminiлорȣ; къчї, кîndȣ ȣнȣ Браminȣ moape, вȣdȣва pemasъ tребȣе apsъ de віъ în fокȣ, кȣ skопȣ ка съ нȣ se мъpite кȣ ȣнȣ алtȣ „mînжitȣ“; însъ гȣвернȣлȣ Indo-Бpitanikȣ a stpikatȣ în цъpile Indiene de sȣб domnia sa, ачеаstъ леџе отȣчidъ. Браminiї аȣ ші ȣнȣ алtȣ пpiвiлеџiȣ кȣpiosȣ, adекъ, кîndȣ ȣнȣ Браminȣ віne ка mosafipȣ în kasa ȣнȣї алtȣ Indianȣ d'o алtъ kastъ, fiъ soлdatȣ, fiъ mesepiaшȣ, fiъ плȣгарȣ, atȣnчi нȣ нȣмаї къ tребȣе съ fiъ tpaktatȣ кȣ toatъ ospitaлitatea черȣтъ, dap ші ачеаstъ ospitaлitate se întinde ші asȣпра посесiȣнеї femeiї stъпîнȣлȣї ospitaлiерȣ; de ачеea în fiъ-каре kasъ de Indianȣ se afлъ ȣнȣ пахарȣ de metaлȣ deoseбitȣ пентрȣ Браminї, пе каре nimenea нȣ поate съ нȣіъ mîна ка съ нȣ'лȣ mînжeaskъ, ші se afлъ în камеръ o deoseбitъ поартъ askȣнsъ пpin каре конвiвȣлȣ Браminȣ мерџе ноaптеa a se бȣкȣра de ачеstȣ dpeptȣ ospitaлiерȣ кȣpiosȣ. Kîndȣ чіne-ва ворбеште *кȣ ȣнȣ Браminȣ*, tребȣе съ'лȣ întitȣлеze: „Domnia ноastpъ, sакpȣле, npimȣле!“ Dȣпе леџе, Браminiї нȣ tребȣе съ мъnînче пеште, însъ нȣ преa обsервеazъ ачеаstъ леџе ші мъnînкъ пеште de mape sȣб нȣmipe de „леgȣme de mape,“ sîntȣ ші în џенере foapte *mînкъчioшї* ші fpікошї, ші аȣ ші ȣнȣ пpовербȣ каре ziче: „бate-мъ пе spinape eapъ нȣ пе бȣptъ.“

Din antika kastъ a soлdaцiлорȣ (ktchatrija) saȣ кавалерї noбiлї, пȣцinї se гъsеskȣ акȣмȣ, къчї Реџiї de maї nainte карiї аȣ fostȣ капiї ачестеї kaste s'аȣ „mînжitȣ“ кȣ femeї din kastеле infepioape ші a stpikatȣ „sînџеле noбiлȣ“ алȣ ачестеї kaste. Еї аȣ ші *акȣмȣ пpiвiлеџiȣлȣ* d'a se аpъta înaintea Реџелȣї кȣ o папъ нȣsъ în tȣpбанȣ пе капȣ. Însъ акȣмȣ нȣ maї sîntȣ soлdaцї, чї se окȣпъ кȣ felȣpimї de окȣпацiȣнї tekniче. Чеа maї mape парte a џiȣваерџiiлорȣ богацї Indienї, sîntȣ de ачеаstъ kastъ. Dap maї nainte, ачеаstъ kastъ a fostȣ komпȣsъ de soлdaцї foapte кȣpaџioшї. *Kîndȣ Портȣџезiї аȣ venitȣ în* India, ї-аȣ гъsitȣ înкъ în пȣtepea лорȣ. Копiлȣлȣ de ла вîpsta de шапte anї a fostȣ siлitȣ съ înвеце ка съ se батъ кȣ saбia; dȣпе че a ажȣnsȣ ла o вîpstъ чева înaintatъ, a fostȣ нȣmitȣ кавалерȣ. Ла ачеаstъ nominaцiȣне soлemnелъ de кътpe шефȣлȣ kasteї în пȣбlікȣ, шефȣлȣ zічеa tînъpȣлȣї кавалерȣ: „съ протеџї пе Браminї ші вачеле“ (asta însemna съ протеаgъ kasta Браminiлорȣ ші kasta плȣгарiлорȣ). Еї мерџеа кȣ пелеa гоалъ în pesбoiȣ ші a fostȣ foapte аџерї ші ла аpȣнкътȣра de ланче înainte ші înдъpъtȣ, аȣ fostȣ ші foapte кȣpaџioшї ші foapte fideлї шефiлорȣ лорȣ. Kîndȣ морȣ, аверea лорȣ ръmîne ші акȣмȣ пе seama вȣdȣвеї saȣ sȣpореї челеї maї mapї каре sinгȣръ џine kasa. Însъ ачеstȣ обiчеiȣ a fostȣ kaȣsa de o demopaлizaцiȣне mape ла ачеste kaste; къчї fata ȣнȣї Шатpia îшї sokoteште d'o опоape mape kîndȣ ȣнȣ tînърȣ Браminȣ віne ла dînsa ші o iea de конкȣбinъ. Dap se întîmплъ къ maї мȣлцї Браminї tinepї fакȣ кȣpte ȣнеї asemenea fete, ші fъръ inвidia ȣнȣia кътpe алtȣлȣ, se бȣкȣръ toцї de „amiчеaцa“ еї. Însъ ȣнȣлȣ її dъ îmбpъкъminte, алtȣлȣ парfȣмepie. Ачеаstъ полiandpie (adекъ ка o femee съ aiбъ maї мȣлцї бърбацї), formeazъ o леџе soчiaлъ în ȣнеле църї але Indieї-opientaлe.

Este кȣpiosȣ a ведea кȣмȣ пpiвеskȣ Indianiї пе Еȣропенiї stpeinї de аколо. Еї zікȣ: Еȣропенiї аȣ ешitȣ din maїmȣцe карї аȣ ȣpmatȣ пе zeitatea Брама în кȣpsȣл лȣї tpiȣmfaлȣ ла insȣла Ceylon kîndȣ a nimічitȣ nіште monstpi semi-ȣmane че se afла аколо; апої maїmȣцеле ачестеa, împpeȣnîndȣse кȣ вȣdȣвеле monstpiлорȣ омоpîцї аȣ пpodȣsȣ Еȣропеї! Eatъ o opiџine stpълȣчitъ каре не daȣ Indieniї поъ Еȣропенiлорȣ. Еї нȣmeskȣ пе Еȣропенї „пълpiї potȣnde“ ші-ї îmпaptȣ în difepite kaste. Kasta dintiiȣ o formeazъ Портȣџезiї, a 2-a Фpанчезiї, a 3-a Англезiї ші чеа d'a 4-a (чеа maї пȣцinȣ stimatъ) formeazъ Олаndeziї.

Ла ȣнȣ градȣ аша de infepiopȣ în чiвiлisaцiȣне ші în desвoлtapea înцелепцȣалъ, нȣ tребȣе съ не mipъmȣ къ попȣлȣлȣ Indianȣ e плinȣ

de niште прежȣdeкъцї foapte абсȣрde, maї кȣ seamъ în kestiȣnї de релиџiе шi ideї despre diвinitate. Аша dap, ziче D. Graul, în орашȣлȣ Бомбаї ла класеле inфepioape toate diвinitъцiле sîntȣ npiнчiпе реле; орȣ че zeitate, în imaџinaцiȣнеа лорȣ a deвenitȣ ȣнȣ diаволȣ. Терiвiлъ este dȣпе imaџinapea лорȣ diвinitatea *попцiї*, каре 'шi-о imaџinъ авîndȣ ȣнȣ кiпȣ ка алȣ ȣнȣї mistpeцȣ (поркȣ сълватiкȣ), шi meprîndȣ къларе noaptea пе ȣнȣ tirpȣ, вizitîndȣ чimitipiеле oameнiлорȣ. Ачесtȣї monstpȣ ї плаче maї кȣ seamъ вiktime ȣmane. Ачеастъ idee sînцeroasъ a фъкȣtȣ къ релиџiȣнеа Indieнiлорȣ ле-а komandatȣ a se sакрiфiка întp'ȣнȣ modȣ foapte крȣdȣ спре глорiа zeitъцiлорȣ лорȣ. Аша авеа ȣнȣ обiчеiȣ къ о datъ пе anȣ adȣчеа în tpiȣmфȣ imaџinea ȣneї zeitъцї нȣmitъ *Крiшна* (saȣ domnȣлȣ челȣ tînъpȣ алȣ лȣmeї) пе ȣнȣ карȣ foapte греȣ каре mepцеа foapte iȣte, шi datopia крediнчiошiлорȣ ера a se арȣнка sȣв пiчiоареле каiлорȣ ачестȣї карȣ, ка оаселе лорȣ съ фiъ sdpoвite sȣв poateле ачестȣї карȣ! Гȣвернȣлȣ Англезȣ a pidikatȣ aкȣmȣ кȣ sila шi ачестȣ обiчеiȣ варварȣ.

Eatъ шi о алтъ anekdotъ intepesantъ каре apatъ градȣлȣ irnopanцeї челеї оарве ла ачеастъ naцiȣне degpadatъ. În орашȣлȣ Sepȣp, ziче aȣtopȣлȣ, în timпȣлȣ холерiї s'а арътatȣ о datъ în piaцa пȣвликъ о femee каре а zisȣ къ еа este холера în персоанъ; ера кȣ пелеа гоалъ, zȣгръвitъ кȣ колорї poшiї шi галбене, прекȣm zȣгръвескȣ аколо kadaвереле оаmeнiлорȣ. Întp'o mînъ цiнеа о sавiе skoasъ шi în mîna чеа-лалтъ ȣнȣ vasȣ плiнȣ de fokȣ; înaintea eї mepцеа вande de mȣzikanцї карї фъчеа ȣнȣ sgomotȣ infepнaлȣ; dap în ȣpma eї s'aȣ възȣtȣ ȣнȣ pîndȣ mape de каре гоале, къчї пе орї че къръȣшȣ каре гъсiа пе дрȣmȣ ї порȣнчiа а о ȣpma, шi елȣ de spaïmъ a ȣpmat'o. Аша dap цiнеа о прочесiȣне în totȣ орашȣлȣ, ameninцa пе орї чiне авеа о îndoialъ în identitatea eї кȣ холера, a'лȣ omopî шi a'ї арȣнка kadaвeрȣлȣ лȣї în ȣнеле din кареле каре о ȣpma. Toatъ попȣлаціȣнеа ачестȣї орашȣ mape a fostȣ konpinsъ de spaïmъ, шi nimenea пȣ кȣteza a se опȣне, пiнъ kîndȣ amплоiaцiї гȣвернȣлȣї Англезȣ aȣ îndpъsnitȣ a fi sȣспiкȣ кътре ачеастъ холеръ вiziвiлъ în формъ de о фȣрiе femeeaskъ, a лȣat'o шi a înkis'o; atȣнчї spaïma шi desпераpea оръшанiлорȣ a înчetatȣ. Eatъ în че градȣ de nenopoчipe шi de desapmape în kontpa tȣtȣлорȣ, adȣче irnopanцa шi прежȣdiкъцiле челе оарве але ȣнеї naцiȣнї!

КОМȢНIКАЦIȢНЇ ШТIИНЦIФIЧЕ МIЧЇ.

Pemezii (doktopii) skȣmпе în sekȣлеле de mizлокȣ. În sekȣлеле de mizлокȣ, medichiї авеа ȣнȣ обiчеiȣ de da pemezii foapte skȣmпе фъкȣte de аȣрȣ, de петре пречioase шi de мъргъритаре; о прежȣdiкатъ џенералъ ера atȣнчї къ ачесte обiекte skȣmпе aȣ niште пȣтepї misтepioase a înвiа корпȣлȣ оmȣлȣї slъвitȣ. Аша, zikȣ kponikapiї, къ medikȣлȣ Leonard Thurneisser (1596) a вîndȣtȣ stikле mічї кȣ пiкътȣрї, din каре фiъ-каре kosta 30 de галвенї. Апої kîndȣ în anȣлȣ 1534 Папа Climent VII a fostȣ волнавȣ, 'ї-а datȣ de a въtȣ пȣлвере фъкȣтъ de петре пречioase, de мъргъритаре шi de diamante каре пȣлвере datъ în пȣцiне zile, a kostatȣ 3000 de галвенї! Апої aȣ шi ȣpmatȣ zече zile кȣ astȣ-фелȣ de пȣлвере, dîndȣ kîte о datъ о пȣлвере каре sinгȣръ a kostatȣ пiнъ ла 3000 de галвенї. În zече zile kîtȣ a цiнȣtȣ кȣра ачеаsta, Папа Kliment a înгiцitȣ пȣлвере de diamante шi de мъргъритаре, авîndȣ о валоаре de патрȣ-zечї de miї de галвенї! Че треавъ вȣнъ пentpȣ spiцepiї de atȣнчї!

Tinografia Naцionaлъ a лȣї Iosifȣ Романовȣ шi Komn.